

Raszternyomozás a kábítószer-bűncselekmények felderítésében

JÁMBOR Gellért¹

A raszternyomozás a számítógépes bűnügyi nyilvántartási rendszerekre épülő speciális adatelemző, tetteskutató módszer. A modern infrastruktúrát használó szervezett bűnözéssel szemben – mint amilyen az illegális kábítószerpiac is – a magyar rendőrségnek is folyamatosan fejlesztenie kell a kriminalisztikai logisztikát, a számítógépes rendszerektől egészen a titkosszolgálati eszköztárig.

Kulcsszavak: adattárak, nyilvántartásokban való kutatás, szűkítés, szükségesség-arányosság betartása

Nyomozás a digitális világban

Az integrált bűnüldözés modern nyomozásszervezés, amelyben az információáramlás összehangolt, minden részt vevő szerv és személy számára pontosan körülhatárolt, magas fokú fegyelemmel végrehajtott tevékenységet feltételez.²

Az információk eredményes beszerzéséhez, kódolásához, továbbításához és felhasználásához szükséges a rendőrség szervezetében centralizált adatbank, valamint helyi adattárak sokaságának kialakítása, amelyek egymással – megfelelő garanciákkal körülbástyázva – képesek együttműködni.³

Ezt az integrációt ki kell terjeszteni nemzetközi szintre (Interpol, Europol), valamint a rendőrséggel együttműködő vagy tevékenységéhez kapcsolódó intézmények információbázisaira is. Az 1970-es évek óta alkalmazott nyomozási forma legfőképpen nyilvántartásokra alapított, adattárakban keresést, kutatást jelent, ami szitaként működik, és a bűncselekményhez kötődő lehetséges elkövetői kört tudja megrajzolni, leszűkíteni, akár egyetlen személyre is. Az integrált bűnüldözés elengedhetetlen része azoknak a releváns információknak az összegyűjtése, amelyek a hazai és a nemzetközi adattárakból beszerezhetők. Az adatgyűjtés a tág értelemben vett nyomozás tárgyául szolgáló cselekmény körülményeinek, az abban érintett személyek tevékenységének, hollétének és személyi viszonyainak tisztázása, minden olyan tevékenység feltárása, amely eljárásjogi keretek között a releváns ismeretek

¹ Bírósági titkár, Tapolcai Járásbíróság, doktori hallgató, ELTE Állam- és Jogtudományi Kar Doktori Iskola, e-mail: JamborG@birosag.hu

² Déri Pál: Az állam és a társadalom kötelezettségei a bűnözés elleni harcban. In Bócz Endre (szerk.): *Kriminalisztika II.* Budapest, Duna Palota és Kiadó, 2004. 925–967.

³ Déri Pál – Budai Attila: *Korszerű bűnüldözés.* Budapest, ORFK, 1991.

bővítését szolgálja. Az adatgyűjtésnek jelentősége van a felderítésben és a bizonyításban egyaránt. Funkciója akkor érvényesül, ha maradéktalanul választ ad a Mi? Hol? Mikor? Hogyan? Ki? Kivel? Miért? klasszikus kriminalisztikai kérdésekre.⁴ A raszternyomozás elsősorban események és eseménysorozatok megismerésére szolgáló tények feltárását szolgálja.⁵ A nyomozás szempontjából az információ az adat hírtartalma, amellyel kiegészülnek az ügyre vonatkozó, már meglévő ismeretek. Ezek az adatok – ha kiállják az ellenőrzés próbáját – bizonyító erejű ismeretökké válnak és felhasználhatók a büntetőeljárásban.⁶ A nyomozás során szigorúan el kell választani a tényleges információt a véleményről. A tények rögzítése elengedhetetlen, a hozzáfűzött vélemény pedig alapja lehet egy későbbi verzió kidolgozásának. Fontos kritérium a gyorsaság, hogy az adatok kellő időben és módon álljanak a nyomozás rendelkezésére.⁷

Az információszerző tevékenység alkalmazásának leggyakoribb területei:

- az ügyben érintett személyek, tárgyak felkutatása;
- a bizonyítási eszközök fellelése és rögzítése;
- a nyomozási cselekmények megalapozásához, megtervezéséhez szükséges adatok összegyűjtése;
- a nyomozási verziók ellenőrzése;
- az ügyszálhoz áttételesen kapcsolódó körülmények tisztázása.⁸

A szűrő- és kutatómunka a nyomozás kezdeti fázisában indul, úgyszólván végigkíséri az egész felderítési és vizsgálati szakaszt. Az adatbankok által nyújtott lehetőségek maximális kiaknázása nagyban megkönnyítheti a nyomozást.⁹

A hagyományos módszerektől három ismérv különbözteti meg a raszternyomozást:

- a számítógépes keresést, kutatást adattárakban folytatják,¹⁰ az adatbázisok regisztrált információinak teljes körű, aránylag rövid időn belüli összevetése, szűkítése, hálószerű összefüggés-keresés alapján lehetőséget teremt arra, hogy akár íróasztal mellől is elkövetőkhöz vagy elkövetői körhöz vezesse a nyomozót,¹¹
- a kutatás rendőrségi-bűnügyi adatokon túlmenően más nyilvántartásokra is kiterjed;
- meghatározott személyek azonosítása történik, akik a nyomozási tervből kialakított kritériumoknak megfelelnek.

⁴ Pilisi Fanni: A raszternyomozás kriminalisztikai jelentősége. *Belügyi Szemle*, 61. (2013), 3. 118.

⁵ Pilisi (2013): i. m. 122–123.

⁶ Balláné Füstler Erzsébet – Borszéki Győző – Lakatos János: *Kriminálmetodológia*. Budapest, Rejtjel Kiadó, 2000. 50–51.

⁷ Pilisi (2013): i. m. 118–119.

⁸ Illár Sándor (szerk.): *Krimináltaktika-tankönyv a Rendőrtiszti Főiskola hallgatói részére*. Budapest, BM Kiadó, 1983. 44–62.

⁹ Pilisi (2013): i. m. 119.

¹⁰ Tremmel Flórián – Fenyvesi Csaba – Herke Csongor: *Kriminalisztika*. Budapest–Pécs, Dialóg Campus Kiadó, 2009. 236.

¹¹ Pilisi (2013): i. m. 119.

Az előbbieken leírtak alkalmasak lehetnek a bűncselekmény tárgyi és alanyi oldalának megismerésére is.

A kínálati kábítószer-bűncselekmények természete

Az illegális kábítószerpiac, és különösen az új pszichoaktív anyaggal elkövetett visszaélések felderítése és bizonyítása számos akadályba ütközik. Az eljárások egyik alapproblémája, hogy nincs feljelentő, nincs sértett, aki a hatóság segítségét kérné. Ezek a deliktumok általában a szervezett bűnözéshez kapcsolódnak, ami önmagában is kihívás a bűnüldözés számára. A lehetséges tanúk a fogyasztók lennének, azonban ők ritkán tesznek terhelő vallomást a forrásaikra, annál is inkább, mert maguknak is számolni kell a büntetéssel. Ha mégis adatokkal szolgálnak, azok rendszerint egyetlen vásárlásra korlátozódnak. A büntetőeljárás kimenetele kétséges, mert bár leleplezik a szállítót, de a természetöt, előállítót és különösen az illegális kereskedés szervezőjét ritkán. Kriminológiai értelemben olyan áldozatról beszélhetünk, akinek nem áll érdekében a bűncselekmény leleplezése, és aki gyakran magát nem áldozatnak, hanem „nyertesnek” definiálja. Jelentős kereslet mutatkozik a társadalomban a kábítószeresek iránt, és mindig lesznek olyanok, akik ezt a helyzetet piaci lehetőségként kihasználják.¹² A kábítószer-kereskedelem a szervezett bűnözés egyik területe, amelyet az Európai Unió a bűnszervezetek felszámolására irányuló együttes fellépésében akként jellemezett, mint ami fokozott együttműködést követel a tagállamoktól.

A bűnszervezetben elkövetett kábítószer-kereskedelmet magas belső és külső konspiráció jellemzi, ami szigorú életviteli szabályok betartását és a bűnös tevékenységek álcázását követeli. Mindezekben túlmenően az együttműködés földrajzi terjedelme szinte korlátlan, a felvevőpiac több országhatáron is átível.¹³

Az alvilágként is jellemezhető szervezett bűnözés rendszerint két úton próbál kapcsolatot teremteni a legális társadalommal: az egyik a korrupció, amikor magához zülleszt és kompromittálja a jogszerűség talaján cselekvőket, a másik a pénzmosás, amikor a saját bűnös tevékenységének a gyümölcseit kívánja legalizálni. Mindkettőnek az a jellemzője, hogy időlegesen kénytelen kilépni a konspiráció védelméből, ezért a szervezett bűnözői tevékenység ilyenkor a leginkább leleplezhető.¹⁴

A kábítószer-bűnözés igyekszik a számára fontos országokban korrumpálni az államapparátust, különösen nagy aknamunkára képes a rendőrség, a vámőrség és az igazságszolgáltatás területén. A pénzmosás elsősorban a kábítószer-bűnözésből származó jövedelem legalizálását szolgálja, ugyanazt jelenti a kábítószeres kartellek

¹² Ritter Ildikó: *A bűnüldözés és a büntető igazságszolgáltatás nagy kihívása: Kínálati oldali kábítószer-bűncselekmények felderítése és bizonyítása Magyarországon. Ügyészek a libikókán.* Kézirat. Budapest, OKRI, 2013. 71., 72., 79.

¹³ Berta Krisztina: *A szervezett bűnözés.* In Gönczöl Katalin et al. (szerk.): *Kriminológia-Szakkriminológia.* Budapest, Complex Kiadó, 2006. 424., 426.

¹⁴ Finszter Géza – Mészáros Ádám: *Kutatási részjelentés a szervezett bűnözés nyomozásának tapasztalatai című kutatáshoz.* Kézirat. Budapest, OKRI, 2012. 5.

számára, mint a nemzetközi pénzügyi operációk a legális multinacionális vállalkozások világában.¹⁵

Ugyanakkor fontos megjegyezni, hogy a konspiráló tettes számos nyomot hagy, a fizikai anyagmaradványoktól a digitálisan értelmezhető információkig. Napjaink digitális adatokkal behálózott világában sokszor nem is érzékeli az elkövető, hogy nyomot – például videófelvételt, helyzetmeghatározásra alkalmas mobiltelefonos cellapozíciót – hagyott maga után, akár a helyszín felé tartva, a helyszínen, vagy onnan távozva. Ez igaz nemcsak a fizikailag megragadható bűncselekményi helyszíneken, hanem a kibertérben is.¹⁶

A raszternyomozás módszere pontosan ezeknek a hátrahagyott nyomoknak, adattöredékeknek az összefésülésére alkalmas. Nem más ez, mint különböző személyi adatállományok automatizált összeegyeztetése, összevetése azzal a céllal, hogy kiszűrjék, redukálják azoknak a személyeknek a körét, akik az előzetesen megfogalmazott hipotézisek feltételeinek megfelelnek, miközben folyamatosan megteremtik a verziók pontosításának, esetleg azok korrekciójának lehetőségét is. Az adattárakban való kutatások során az úgynevezett raszterkritériumok alapján felderíthetővé válnak a bűnelkövetők egyes cselekményei.¹⁷ Lényegében arról van szó, hogy szűrőmunkával, az adatállományok hálószerű kutatásával egyes személyek „fennakadnak a kifeszített hálón”.¹⁸

A raszternyomozás vázlatos története

A Német Szövetségi Köztársaság nyomozó hatóságai már az 1970-es években megfogalmazták és azóta is alkalmazzák az adattárakból szerezhető információk összevetésén alapuló keresést, németül a *rasterfandungot*. A raszternyomozás atyja Horst Herold, a német Szövetségi Nyomozó Hivatal (Hivatal), a Bundeskriminalamt egykori vezetője. Magát a nyomozási metodikát az 1970-es években a Német Szövetségi Köztársaság területén történt terrorista cselekmények hívták életre.

1971-ben egy kivételes ember foglalta el a hivatal ügyvezetői székét. Nürnbergben egymást követően volt ügyész, bíró, a tartományi rendőrség vezetője és rendőrfőnök, majd országos hírnévre tett szert mint „számítógépjegybiztos”. Valójában Horst Herold forradalmasította a rendőrség munkáját, jelentős sikereket elérve a terrorizmus elleni küzdelemben. Vízióival a hivatalt a világ akkori legmodernebb bűnüldözési központjává tette. Amikor azonban egy emberrablás ügyében a nyomozás sikertelen volt, a politikusok és az újságírók nyomására Horst Heroldot félreállították. Részben jogos, részben megalapozatlan kritikák kereszttüzébe került. Kettős támadás érte, egyfelől a raszternyomozás a tényleges elkövetők leleplezésében nem

¹⁵ Kertész Imre: Kábítószer-bűnözés I. rész. Jegyzetek egy vita margóján. *Belügyi Szemle*, 33. (1995), 11. 31–32.

¹⁶ Fenyvesi Csaba: A kriminalisztika alapelvei. *JURA*, 19. (2013), 2. 38.

¹⁷ Pílis (2013): i. m. 120.

¹⁸ Tremmel–Fenyvesi–Herke (2009): i. m. 236–237.

mutatkozott hatékonynak, másfelől viszont a módszer a civil társadalmat a „megfigyelő állam” rémével fenyegette.

Horst Herold már régóta dolgozott az elektronikus adatfeldolgozás továbbfejlesztésén, és új koncepciója vitát gerjesztett. Az egész rendszert strukturálisan meg akarta változtatni úgy, hogy az információtartalomra vonatkozó szabály (a tulajdonos elve) átkerüljön a központi hivatalból a tartományi szintre. A szövetségi kormány biztosítja és fizeti a technológiát, garantálja a valós idejű működést, de a felhasználás és a felelősség tartományi szintre kerül.

Horst Herold ötlépcsős tervet állított fel.

Először egy heroinfelderítő szolgálatot kezdeményezett. A világ minden lefoglalható kábítószermintáját egységes kritériumok alapján kell megvizsgálni, mivel a „heroinkonyhák” laboratóriumi jellegű szennyeződései a heroin részét képezik. Ezt a tudást felhasználva megállapítható, hogy a mai napon Madridban és tegnap Stuttgartban talált heroin ugyanabból az illegális laboratóriumból származik-e.

Másodszor, a heroin előállításához szükség van ecetsav-anhidridre, amely nélkülözhetetlen vegyi anyag a gyártási folyamatban. A termék 95%-át Németországban gyártják, és világszerte forgalmazzák. Horst Herold izotópsugárzási technikát szeretett volna bevezetni, amely kimutatja az eredetet, és jelentéstételi kötelezettséget ír elő az érintett gyógyszeripar számára.

Harmadszorban, akárcsak a balkáni útvonalon, Horst Herold javasolta a gépjárművek egész Európára kiterjedő határellenőrzését elektronikus futópadrendszerrel: az A átmeneten a kerekeket ellenőrizték, a B átmeneten a pótkocsi terhelését, a C átmeneten a vezető és az utas személyes vagyontárgyait és így tovább.

Negyedszer Herold kezdeményezte, hogy a kábítószer-visszaélések ellen irányuló rendőri intézkedések során nyert információkat – különösen azokat, amelyek határátkelőkön vagy repülőtereken keletkeztek – központilag gyűjtsék össze annak érdekében, hogy az illegális vásárlásokkal gyanúsítható személyek utazásai számon tarthatók legyenek.

Ötödös a német szakember az illegális kábítószer-kereskedelemmel kapcsolatos bűncselekmények és a büntettek nemzetközi nyilvántartását akarta létrehozni szerte Európában.¹⁹

Az egyik legismertebb „raszternyomozás” eredménye, amikor 1979-ben röviddel a szabadlábra helyezése után ismételen elfogták Rolf Heißler terroristát, aki többek között a gyáros Schleyer elrablásában is érdekelt volt, és részt vett abban. Hozzá azon 16 ezer személy közül jutottak el, akik az áramszolgáltató felé készpénzzel egyenlítették ki a számlájukat. E csoportból törölték a listáról a bejelentett lakcímmel, jogosítvánnyal vagy gépjárművel rendelkező személyeket, illetve azokat, akik családi pótlékban részesültek. Végül két lakás (személy) maradt fent a rostán: egy kábítószer-kereskedő és egy minden gyanú felett álló raszternyomozó szolgálati

¹⁹ Dieter Schenk: *Der Chef, Horst Herold und das BKA*. Hamburg, Spiegel, 1998. 9., 22–28., 199–230., 356–359., 397–413.

lakása. A drogellenes küzdelem másik jelentős eredménye, amikor 350 olyan kábítószerküldöncöt tartóztattak le, akik 1977 és 1978 között Kínából, valamint Malajziából heroint szállítottak az NSZK-ba. E nyomozás során azon ázsiai utasok adatait vizsgálták, akik egyedül utaztak repülőgépen, és csak rövid ideig tartózkodtak Európában.²⁰

Az alkotmányossági, törvényességi kritériumoknak való megfelelés

A nyomozási módszer európai és amerikai megjelenését követően több jogi aggály is felmerült.

Ezek között a leglényegesebbek az alábbiak:

- a nyilvános és nem nyilvános adatok szabad felhasználása;
- a nyomozóknak lehetőségük van arra is, hogy ezeket az adatokat célhoz kötöttség nélkül tárolhassák;
- a hivataloknak terjedelmes banki és telekommunikációs információt kell összegyűjteniük, így a számlatulajdonosokról, a számlán történő tranzakciókról, magánszemélyek és vállalkozások levelezéseiről, postai szolgáltatások igénybevételéről, címzettekről, postafiókokról, valamint adatokat kell szolgáltatniuk arról, hogy ki, mikor, melyik mobiltelefonról kit hívott, és ki, kinek, mikor küldött e-mailt, ide sorolva a légi közlekedésben részt vevők adatait is;
- egyes országokban a biometria ismertetőjelek bekerültek az útlevélbe, illetve a személyigazolványba, noha ezen adatok rögzítésének megengedhetősége is kétségeket kelt;
- bekerül az információs adatbázisba a külföldi állampolgárok vallási hovatartozása is, holott például a német alkotmányban e kérdés felvetése csak akkor megengedett, ha attól valamilyen jog, illetve kötelesség függ;
- a menekültek adatait minden további garancia nélkül kiadják az anyaországnak;
- az adatok tárolási idejét 5–10 évről 10, illetve 15 évre emelték.

Mindezen aggályok miatt az 1990-es években megkérdőjeleződött a raszternyomozás gyakorlati alkalmazhatósága, ám a New York-i ikertornyok elleni 2001-es terrortámadás után ismét előtérbe került. A bűnüldözés széles körű jogosultságokat kapott az USA-ban és Németországban egyaránt, ahol a raszternyomozás 30 éves történelmében a legtöbb sikert érték el.²¹

A hálónyomozás eszközeinek alkalmazása véleményem szerint csak a szükségesség-arányosság alkotmányos elve mentén történhet, pontosan azért, hogy

²⁰ Tremmel–Fenyvesi–Herke (2009): i. m. 237.

²¹ Tremmel–Fenyvesi–Herke (2009): i. m. 236–237.

a jogállamiság talaján maradjunk, és ne történjék torzulás a rendőrállam irányába. Az Emberi Jogok Európai Egyezménye (EJEE) 8. cikke biztosítja mindenkinek a jogát arra, hogy magán- és családi életét tiszteletben tartsák, de megengedhetőnek tartja, hogy a hatóság e jogok gyakorlásába beavatkozzék a közbiztonság vagy a bűncselekmény megelőzése érdekében.²² A következő fontos kérdés annak tisztázása, hogy az eredményes bűnüldözés miként egyeztethető össze a tisztességes eljárás követelményeivel.

A hálónyomozás mint sajátos operatív eszköz akkor alkalmazható, ha az adat az elrendelés céljának eléréséhez elengedhetetlenül szükséges, másrészt az adat más módon nem szerezhető meg, és a raszternyomozás alkalmazása nem jár az érintett személy alkotmányos jogainak aránytalan korlátozásával.²³ Ha ez mégis megtörténik, akkor eljárási garanciaként biztosítani kell a jogorvoslatot.²⁴ A hálónyomozás eszközeivel gyűjtött, nyilvánvalóan nem érintett személyekre vonatkozó adatokat haladéktalanul meg kell semmisíteni, azok a továbbiakban nem kezelhetők és nem használhatók fel.²⁵ Az előzőekben említettekkel biztosítható a célszerűség és célhoz kötöttség, valamint a törvényesség követelménye. *A célhoz kötöttség, a célszerűség elve* ez esetben azt jelenti, hogy az adattárakból összeállított gyűjtés nem lehet öncélú, hanem mindig valamilyen feladat végrehajtásának eszköze kell hogy legyen (például a határon átnyúló kábítószer-kereskedelem elkövetőinek felderítése érdekében adattárakban való keresés, különböző regiszterekből nyert, bűnügyileg releváns adatok tárolása), mindig egy előre meghatározott legitim cél elérését kell szolgálnia (például a nemzetközi kábítószer-kereskedelem felszámolása). Másrészt a nyilvántartásban csak olyan adatokat szabad tárolni, amelyek a meghatározott cél eléréséhez feltétlenül szükségesek. A törvényesség ezen túllépve azonban azt is jelenti, hogy egyrészt csak olyan nyilvántartásokat szabad vezetni, amelyeket jogszabály lehetővé tesz, másrészt pedig a személyi nyilvántartások csak jogszabályi felhatalmazás esetén kapcsolhatók össze (például bűncselekmény felderítése, megszakítása, elkövető kilétének megállapítása, és elfogása érdekében).

A nyilvántartások funkciója napjainkban a következőkben jelölhető meg:

- áttekintést biztosítanak a nyilvántartott személyek, illetve objektumok fölött;
- adatbázisként szolgálnak a döntések meghozatalához;
- rögzítik a személyek, illetve az objektumok jogi helyzetét;
- lehetővé teszik az adatok statisztikai célú felhasználását.

A két utóbbi funkció eredménye az, hogy a döntéshozó információt szerez a nyilvántartásból és abból kiindulva hozhatja meg döntéseit. Valójában tehát a nyilvántartások

²² Király Tibor: *Büntetőeljárás jog*. 4. átdolgozott kiadás. Budapest, Osiris Kiadó, 2008. 301–302.

²³ Bócz Endre – Finszter Géza: *Kriminálisztika joghallgatóknak*. Budapest, Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó, 2008. 296.

²⁴ Király (2008): i. m. 301.

²⁵ Bócz–Finszter (2008): i. m. 302.

funkciója az, hogy a döntéshozó számára áttekintést biztosítsanak és lehetővé teszik a gyors és megalapozott intézkedések meghozatalát.²⁶

A magyar Alkotmánybíróság ugyanakkor a 144/2008. (XI. 26.) AB határozatában a bűnügyi személyes adatok kezelésére, valamint a rehabilitációra vonatkozó egyes jogszabályok alkotmányossági vizsgálata kapcsán az alábbi megállapításokat tette.

A bűnügyi nyilvántartás és azon belül a büntettek nyilvántartása globális kiterjedésű, nagy kapacitású adatbázis, amely a szenzitív adatok kivételesen széles körét tárolja. Lényeges tehát, hogy a különböző felhasználók között, a felhasználói minőségre, a felhasználó végső céljára figyelemmel a jogalkotó különbséget tegyen, az általuk igényelhető adatok pontos körét szabatosan körülírja és a szükségesség követelményének megfelelően konkretizálja a célhoz kötöttség paramétereit az adatigénylő oldalán is.²⁷

A magyar Alkotmánybíróság 11/1992. (III. 5.) AB határozata szerint az alkotmányos jogállam a jogsértésekre csak jogállami módon reagálhat. A jogállam jogrendje senkitől sem tagadhatja meg a jogállami garanciákat. Ezek ugyanis alapjogként mindenkit megilletnek. Jogállami értékrend alapján jogállami garanciák mellőzésével még igazságos követelés sem érvényesíthető. A szabályozásnak meg kell felelnie az igazságosság és a jogbiztonság követelményének.

A raszternyomozás (*Rasterfahndung*) jogintézményét szabályozó Bundeskriminalamtgesetz egyes rendelkezéseinek alkotmányosságát a német Szövetségi Alkotmánybíróság is több esetben vizsgálta.

Az első szenátus 2016. április 20-i ítéletéhez fűzött iránymutatások a következők.

A Szövetségi Bűnügyi Rendőrség titkos megfigyelési intézkedéseinek (lakossági megfigyelés, online keresés, telekommunikációs megfigyelés, telekommunikációs forgalmi adatgyűjtés és a lakásokon kívüli, különleges adatgyűjtő eszközökkel való felügyelete) engedélyezése elvileg összeegyeztethető az Alaptörvény által szabályozott alapvető jogokkal a nemzetközi terrorizmus veszélyeinek elhárítása érdekében.

Az ilyen hatáskörök kialakításának meg kell felelnie az arányosság elvének. A magánélet mélyére kiterjedő hatásköröknek kellő súlyú jogi (társadalmi) érdekek védelmére vagy megerősítésére kell korlátozódniuk, feltételezve, hogy ezeknek az érdekeknek a veszélyeztetése alapos okkal feltételezhető, és a megcélzott személy környezetéből csak a feltétlenül szükséges mértékben terjednek ki nem felelős harmadik felekre. Túlnyomórészt különleges szabályozásokat igényel a magánélet alapvető területeinek oltalma, a szükségtelenné vált adatok törlésének figyelemmel kísérése. Elengedhetetlen a szakmai titkok védelme érdekében azok bizalmas kezelése, rendjének meghatározása, de a titokvédelem nem szolgálhatja a hatósági jogsértések elleplezését.

²⁶ Csáki Gyula Balázs: *A jogi informatika alapjai*. Miskolc, Bibor Kiadó, 2004. 22–24.

²⁷ Jakó Nóra – Mikés Lili – Szabó Zsolt: *Alkotmányjog. Jogi szakvizsga felkészítő kötet*. Budapest, Patrocinium Kiadó, 2016. 29–31.

A jogalkotó megengedheti az adatok felhasználását azon az eljárás után, amely az adatgyűjtés szempontjából meghatározó ezen adatok eredeti céljainak körében (további felhasználás). Ez feltételezi, hogy az adatokat ugyanaz a hatóság használja ugyanazon feladat végrehajtására és ugyanazon jogi érdekek védelmére.

A cél ilyen változásának arányossági követelményei a hipotetikus új adatgyűjtés elvén alapulnak. E szerint az adatok új felhasználásának a jogi érdekek védelmét vagy az olyan súlyú bűncselekmények felderítését kell szolgálnia, amelyek alkotmányosan igazolhatók. Kizártnak kell tekinteni a konkrét cél nélkül folytatott „készletre” való adatgyűjtést.

A lakossági megfigyelésből és online keresésből származó adatok esetében azonban a megváltozott célú felhasználás csak akkor engedélyezhető, ha az adatgyűjtés kockázati helyzetére vonatkozó követelmények is teljesülnek.

Az adatok külföldi kormányzati ügynökségekhez való továbbítására a cél megváltoztatásának és az elkülönítésnek az általános alkotmányos alapelvei vonatkoznak. Az új felhasználás értékelésekor figyelembe kell venni a másik jogrendszer függetlenségét. Az adatok külföldre való továbbítása meggyőződést igényel arról, hogy várhatóan az adatok kezelése a fogadó ország jogállamiságának megfelelően történik.²⁸

A német Szövetségi Alkotmánybíróság egy másik döntésében az alábbiakra hívta fel a figyelmet.

A rendőrségi hatóságok és a hírszerző szolgálatok közötti adatcserét lehetővé tevő szabályozásoknak meg kell felelniük az adatgyűjtés speciális alkotmányos követelményeinek („információsétválasztási elv”).

A „kiterjesztett használat” (adattányasztat) esetében tovább nő a beavatkozási kockázat, ha a rendőrség és a hírszerző szolgálatok együttesen használják az információs forrásokat.

A rendőrség és a titkosszolgálatok hálózati aktái kiterjesztett használatának különösen fontos jogi érdekek védelmét kell szolgálnia, továbbá pontosan meghatározott és szabványosított előírások alapján elégséges beavatkozási küszöbökhez kell kötni.

Az információk kiértékeléséhez való kiterjedt felhasználáshoz szükség van olyan konkrét feladatszabásra, amely egyedi esetekben a hírszerző szolgálat megfigyelését igényli. Ez pedig feltételez egy jogilag is minősíthető jövőbeni eseményt, amelynek bekövetkezése valószínűsíthető.

A veszély elhárításához való kiterjedt használathoz legalább kellően specifikus kockázatnak kell lennie.

²⁸ Leitsätze zum Urteil des Ersten Senats vom 20. April 2016.

A bűncselekmény üldözésének kiterjesztett alkalmazásához bizonyos tényekkel igazolt gyanúnak (megalapozott gyanú) kell lennie.²⁹

A német és magyar alkotmánybíróság gyakorlatát összevetve megállapítható, hogy mindkét taláros testület a bűnügyi célú adatgyűjtés és felhasználás területén szigorúan megköveteli a szükségesség és a célhoz kötöttség alkotmányos elvének maximális betartását, a törvényi szinten való szabályozását, valamint a szükségesség és arányosság elvének szem előtt tartását.

A raszternyomozás gyakorlati alkalmazhatósága a kínálati oldali kábítószer-bűncselekmények felderítésében

A fentebb kifejtett szükségességi-arányossági, valamint szükségességi és célhoz kötöttségi alkotmányos elvek betartásával a modern bűnüldözésben a különböző adatbankok, valamint a számítástechnika lehetőséget kínál ahhoz, hogy a klasszikus utánajárásos nyomozás, adatgyűjtés helyett vagy azokkal párhuzamosan – a kritériumoknak megfelelő szűrő-, kutatómunka segítségével – felderítsék az ismeretlen elkövetőt. Magyarországon a raszternyomozás jogszabályi háttérét a Büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (Be.) a Hetedik részében az Adatkérés, Feltételes adatkérés, Adatgyűjtés, Egyéb adatszerző tevékenység címek (261–270. §) alatt, valamint a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (Rtv.) VIII. fejezete, a Rendőrség adatkezelése cím alatt (76–91/V. §), továbbá a bűnügyi nyilvántartási rendszerről, az Európai Unió tagállamainak bíróságai által magyar állampolgárokkal szemben hozott ítéletek nyilvántartásáról, valamint a bűnügyi és rendészeti biometrikus adatok nyilvántartásáról szóló 2009. évi XLVII. törvény szabályozza. Az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény (Info tv.) pedig tartalmazza az adatkezelés elveit, jogalapjait, az adattovábbítást külföldre, az adatkezelés korlátait és az adatfeldolgozás szabályait.³⁰ A számítógép rendkívül rövid idő alatt képes információként hasznosítani a nyilvántartásokban elfekvő adathalmazt, és az egymást kiegészítő információk birtokában elősegíteni az ismeretlen elkövető leleplezését. Többféle kriminális vagy ilyen jellegű fiókot ismerünk, például büntetettek (jogerős bírósági ítélettel elítéltek), elkövetési mód alapján tettes (*modus operandi*), körözési információs rendszer, szervezett bűnözés elleni koordinációs központ nyilvántartása, valamint a Netzsaru, amely biztosítja a Robotzsaru rendszerben rögzített bűnügyi iratokban szereplő személyek, események, tárgyak és az ügyre vonatkozó egyéb adatok országos elérhetőségét.³¹ A klasszikus bűnügyi rendőrségi adatokon kívül érdemes még a kutatásokat kiterjeszteni a civil adattárakra is, mivel az adott nyomozás során beszerzett információk alapján

²⁹ Leitsätze zum Beschluss des Ersten Senats vom 10. November 2020.

³⁰ Nyitrai Endre: Az interoperabilitási e-nyomozás a jó állam tükrében. Budapest, Dialóg Campus Kiadó, 2020. 62.

³¹ Fenyvesi (2013): i. m. 40.

összeállított kritériumrendszereknek megfelelő személyek utáni keresést, kutatást, szűkítést is végez ez a módszer, így többek között:

- a mobiltelefon-szolgáltatások adataira – híváslisták elemzésére, átjatszótornyok információinak kiértékelésére;
- autópálya-fényképfelvételek értékelésére;
- bankszámla-információk lekérdezésére, bankautomaták felvételeinek értékelésére;
- benzinkutak kamerái által készített felvételek vizsgálatára;
- légi közlekedésben részt vevő személyek személyes adatainak lekérdezésére;
- az interneten elérhető különböző közösségi oldalak felhasználóinak adataira (Facebook stb.).

Pilisi Fanni a civil és rendőrségi adattárak együttes használatából adódó sikeres felderítést a következő jogesettel szemlélteti.

Egy rendőrtiszttel együttműködő személy információt szolgáltatott egy kábítószer-deliktum kapcsán. Megyeszékhelyi városban, frekventált szórakozóhelyen egy bizonyos személy látja el a vendégeket partidrogokkal. Az illetőnek a gúnynevét tudta megmondani az informátor, valamint egy jellegzetes tetoválás leírását, amely jól látható a keresett személy vállán. A rendőrtiszt ezt követően a Facebookon rákeresett az illető gúnynevére. A kereső három találatot dobott ki, és az egyik képen a keresett személy fürdőnadrágban pózolt nagy értékű Audi személygépkocsija mellett, karján a jellegzetes tetoválással. Az autó rendszáma is jól látható volt, ezért a gépjármű-nyilvántartáson keresztül az összes adata ismertté vált. Ezután az eljáró nyomozó még a bűnügyi nyilvántartásokban is ellenőrizte az adatokat, és megállapította, hogy már korábban is büntetőeljárás alá vonták az illetőt kábítószer terjesztése miatt.

A nemzetközi bűnügyi együttműködés területén használt adatbázisok jelentősége a kínálati oldali kábítószer-bűncselekmények felderítésében

A szervezett bűnözői körök elleni (kiemelt ügyek) nyomozáskor (felderítéskor és a bizonyításkor) elengedhetetlen a hazai és nemzetközi adatbázisok ismerete. A háttérbázisból akár elmentett videófelvételek is lekérhetőek. Az adatok megfelelő elemzése, értékelése elengedhetetlen, mivel az intézkedéseket legtöbbször ennek függvényében kell végrehajtani.

A nemzetközi bűnügyi együttműködés céljából létrehozott szervezetek: az Europol, az Európai Csalásellenes Hivatal (OLAF), a Nemzetközi Bűnügyi Rendőrség Szervezete (Interpol), a Schengeni Információs Rendszer (SIS) központja, valamint a bűnüldöző szervek együttműködését szabályozó egyéb többoldalú nemzetközi szerződésen alapuló regionális bűnüldözési szervezetek központja.

A Nemzeti Információs Központ (NIK) feladata a szervezett bűnözés elleni küzdelem területén, hogy a szervezett bűnözéssel összefüggő bűncselekményekre, valamint az illegális migráció területén megjelenő szervezett bűnözői csoportok és bűnszervezetek által elkövetett bűncselekményekre elemző-értékelő tevékenység keretében kockázatelemzést végezzen. Ellátja az utasadat-információs egység feladatait, amelynek célja a szervezett bűnözéssel összefüggő bűncselekmények, valamint az illegális migráció területén megjelenő szervezett bűnözői csoportok és bűnszervezetek által elkövetett bűncselekmények felderítésének és nyomozásának elősegítése. A NIK támogató, koordinációs elemző-értékelő tevékenysége során figyelemmel kíséri a bűnszervezetek és terrorszervezetek, valamint a szervezett bűnözői és terroristacsoportok tevékenységét, az ilyen szervezetek és csoportok egymáshoz való viszonyát, kapcsolatait.

A Nemzetközi Bűnügyi Együttműködési Központ (NEBEK) az Európai Unió bűnüldözési információs rendszere. A NEBEK együttműködik az állami és önkormányzati szervekkel, gazdálkodó szervezetekkel, állampolgárokkal, civil szervezetekkel, külföldi rendvédelmi szervekkel, nemzetközi szervezetekkel, uniós ügynökségekkel feladatainak ellátása során. Magyarország a NEBEK-en keresztül valósítja meg a kapcsolattartást a külföldi rendőri szervekkel. A NEBEK nemzeti kapcsolattartó pontként funkcionál. A NEBEK végzi a Schengeni Információs Rendszer második generációja keretében történő információcseréről, továbbá egyes rendészeti tárgyú törvények ezzel, valamint a Magyar Egyszerűsítési Programmal összefüggő módosításáról szóló 2012. évi CLXXXI. törvényben a SIRENE Irodára ruházott feladatokat. Magyarországon az Europol egysége az Országos Rendőr-főkapitányság Nemzeti Bűnügyi Együttműködési Központjában található.³²

A hálónyomozás módszerével a rendelkezésre álló adattárakból beszerezhető információk közül különösen az új pszichoaktív anyagok visszaszorítása és a kábítószer-kereskedelem elleni fellépés körében a következő adattárak fontossága kiemelkedő.

Az Interpol alapvető feladata, hogy megteremtse és elősegítse a rendőri szervek közötti minél szélesebb körű kooperációt, valamint a köztörvényes bűncselekmények megelőzése és üldözése. Fő funkciója, hogy az államok bűnüldöző szervei számára adatokat elemezzon, megkereséseket továbbítson, adatbázisokat működtessen, különböző értékelő jelentéseket készítsen. Az Interpol által használt központi bűnügyi nyilvántartás adatbázisainak (*Automated Search Facility*, ASF) tartalma az alábbi: személykörözés; a nemzetközi elfogatóparanccsal körözött személyek; valamint egyéb személyek, akik a körözést elrendelő ország döntése alapján kerülnek be a rendszerbe.

Az Europol, amely elsősorban a tiltott kábítószer-kereskedelem, a nukleáris és radioaktív anyagok kereskedelme, az embercsempészet, az emberkereskedelem

³² Nyitrai Endre: Adatbázisok használata a nemzetközi bűnügyi együttműködésben. In Frigyer László (szerk.): *Nemzetközi jellegű szervezett bűnözés nyomozásának kutatása információáramlási szempontból*. Tanulmánykötet I. Budapest, Nemzeti Közszolgálati Egyetem, 2018. 33–39.

és a gépjárművekkel kapcsolatos bűncselekmények megelőzésével és leküzdésével foglalkozik, továbbá az élet, testi épség, a személyi szabadság és a vagyon ellen irányuló bűncselekményekkel is, ha azokat terroristacselekmények keretében követik el.

Az Europol feladatai a következők:

- a tagállamok közötti információcsere megkönnyítése;
- bűnüldözési információk összegyűjtése, rendezése és elemzése;
- a tagállamok illetékes hatóságainak haladéktalan értesítése az őket érintő információkról és a bűncselekmények között feltárt bármilyen összefüggésekről – nemzeti egységek útján;
- a tagállamokban folyó nyomozás segítése minden fontos információnak a nemzeti egységekhez való továbbítása útján;
- az összegyűjtött információk számítógépes rendszerének fenntartása.

Az Europol minden tagállamban nemzeti egységgel áll kapcsolatban. Minden tagállam egy nemzeti egységet hoz létre vagy jelöl ki az előbb említett feladatok ellátására, így az alábbi tevékenységet fejtik ki:

- az Europol – saját kezdeményezésük alapján – ellátják a feladatainak ellátásához szükséges információkkal;
- válaszolnak az Europol információk, bűnüldözési információk és tanácsok iránti kérelemre;
- a nemzeti jog betartásával értékelik és továbbítják az információkat és a bűnüldözési információkat az illetékes hatóságoknak;
- tanács, információ, bűnüldözési információ és elemzés iránti kérelemmel fordulnak az Europolhoz;
- a számítógépes rendszerekben található információt továbbítják az Europolnak.³³

Az új pszichoaktív anyagok visszaszorítása elleni küzdelem az Europol gyakorlata szerint a következő hat kritériumon alapszik:

- a lefoglalt anyag mennyisége;
- nemzetközi kereskedelemre utaló bizonyítékok;
- szervezett bűnözésre utaló bizonyítékok;
- az új pszichoaktív szer toxikofarmakológiai tulajdonságai vagy egy jobban ismert vegyülettel való analógiája;
- a további gyors terjedésre vonatkozó bizonyítékok, valamint
- a mérgezésre vagy a halálózásra utaló bizonyítékok.

Ezek közül a témánk szempontjából releváns első három kritériumot mutatjuk be részletesebben, ami az Europol felelősségi körébe tartozik.

³³ Pilisi (2013): i. m. 124–126.

A *lefoglalt anyag mennyisége* az új pszichoaktív anyag megjelenésének sűrűségét, megjelenéseinek körülményét és az anyag mennyiségét jelenti, ami az Europol Nemzeti Egységeinek és a Kábítószer és a Kábítószer-függőség Európai Megfigyelőközpontjának nemzeti drogfókuszpontjain keresztül az Europolhoz érkezett információkat foglalja magában.

A *nemzetközi kereskedelemre utaló bizonyítékok* esetében az Europol a tagállamok nemzeti egységein keresztül továbbított, az Európai Unióban megjelenő új pszichoaktív szerek lefoglalásainak összes mennyiségéről, a származási és célországokról, valamint egyéb csempészeti módszerekről és ezek működéséről szerzett információkat elemzi.

A *szervezett bűnözésre utaló bizonyítékok* alapján az Europol gyűjti és elemzi a tagállamok nemzeti egységein keresztül továbbított információt, amely szerint, ha nyilvánvaló, vagy fennáll a gyanú, hogy egy, az Európai Unióban megjelenő új pszichoaktív anyag előállításában, terjesztésében és kereskedelmében a szervezett bűnözés részt vett, akkor megteszi a szükséges lépéseket. Ha a szükséges lépések és a közös jelentés megtételéhez elengedhetetlennek mutatkozik, az Europol az erőszakra és/vagy a pénzmosásra utaló nyomokról is gyűjt információt. A szükséges intézkedések megtételéhez, amennyiben ez célszerű, és több mint két tagállam érintett, az Europol meggondolhatja, hogy erőforrásait és prioritásait mozgósítsa, így dönt arról, hogy elindítson-e és/vagy koordináljon-e egy célorientált nemzetközi nyomozást az azonosított bűnözői csoportok ellen.³⁴

Az Europol ebben a munkájában minden nemzeti egység legalább egy összekötő tisztviselővel segíti, aki képviseli az egység érdekeit az Europolon belül, valamint előmozdítja az őt küldő nemzeti egység és az Europol közötti információcserét, különösen a következők terén:

- ellátják az Europolt a küldő nemzeti egységtől származó információval;
- továbbítják az Europoltól a küldő nemzeti egységnek szóló információt;
- az információ továbbítása és a küldő tagállamot érintő információ elemzésére irányuló tanácsadás révén együttműködnek az Europol tisztviselőivel.

Az Europol az összegyűjtött információk tárolására a következő elemekből álló számítógépes rendszert tart fenn:

- *információs rendszer*, amelynek segítségével gyorsan megállapítható, hogy mely információk találhatók meg a tagállamokban és az Europolnál;
- *elemzési célból* összeállított, részletes információkat tartalmazó *munkafájlok*;
- elemzést szolgáló fájlok egyes adatait tartalmazó *tárgymutatórendszer*.

Jelenleg az Europolnál több mint 20 – átalakítás és korszerűsítés alatt álló – bűnelemzői munkafájl működik, amelyek közül a kábítószer-kereskedelem és az új

³⁴ Daróczy Zita (szerk.): *Új pszichoaktív szerek korai jelzőrendszere. Működési Útmutató*. Luxemburg, Az Európai Közösségek Hivatalos Kiadványainak Hivatala, 2007. 20–21.

pszichoaktív anyagok szempontjából releváns fájlokat illetően Magyarország az alábbiak tekintetében jelezte együttműködési szándékát:

- a COLA, amelynek profilja az illegális kokainkereskedelem latin-amerikai szervezett bűnözői hálózatok részvételével;
- a MUSTARD profilja az illegális heroinkereskedelem török szervezett bűnözői csoportok részvételével;
- a SYNERGY projekt, amelynek profilja a szintetikus kábítószeres illegális kereskedelmében érintett hálózatok.

Az eddig elmondottak alapján a raszternyomozáshoz szükséges feltételrendszer kialakítása bonyolult művelet, amely több tudományterület ismeretének együttes alkalmazását követeli meg.³⁵ Mindez fokozottan igaz a kábítószer-kereskedelem elleni fellépés és az új pszichoaktív anyagokkal való visszaélés visszaszorítása esetében, mivel, ha egy komplett szervezett bűnözői hálózatot kíván felszámolni a nyomozó hatóság, akkor szükséges pénzügyi nyomozás taktikai eszközének alkalmazása, amelynek sikerességéhez szükséges gazdasági, pénzügyi szakember bevonása. Továbbá az interdiszciplináris szemléletnek kell érvényesülnie a büntetőjogi szabályozásban is, mivel már a minősítéshez is más tudományterületek szakembereinek szakértelmére van szükség, szakértői vélemények formájában. Igazságügyi vegyész szakértő szakvéleménye nélkül az sem biztos, hogy indítható-e egyáltalán büntető-eljárás, és ha igen, akkor fennáll-e minősítő körülményként a jelentős mennyiség ténye.³⁶ Mindezekhez hozzátehetjük, hogy az elemző, szűrő-kutató munkához az adathalmazok nagyságára tekintettel jelentős személyzeti állomány is szükségesnek mutatkozik. Azonban a sokszor nem kompatibilis adattárak körében és keresztezésében rengeteg értékes összefüggést találhat az abban jártas, a raszternyomozás elvi és gyakorlati kérdéseiben gyakorlott specialista. Ezzel pedig elősegítheti a nyomozás végső célját és a fő kriminalisztikai kérdésekre való pontos válaszadást.³⁷

A raszternyomozás eredményességét hivatott alátámasztani az a nemzetközi rendőri művelet, amelynek során az Archimedes művelet keretében sikerült felderíteni egy nemzetközi szervezett bűnözői hálózatot, amely felelőssé tehető a kulcsprekursoroknak az Európai Unió területére való behozatalának a támogatásában, hogy azokból aztán szintetikus kábítószer állítsanak elő. A szervezet tevékenységét tehát sikerült feltörni egy kiterjesztett operatív felderítő tevékenység eredményeként, amelyet az európai bűnüldöző hatóságok hajtottak végre.

A nyomozás elvezetett a nyolc főszereplő letartóztatásához, ezzel együtt a csoport és a bűnözői hálózat felszámolásához, amely aktívan tevékenykedett az Európai Unió területén jó néhány éven keresztül. A hatóságok Romániában, Ausztriában és Hollandiában 600 kg APAAN-t és 425 kg PMK-glicidát foglaltak le, amely piperonállal volt keverve. Ez a mennyiség 1,5 millió MDMA- (ecstasy) tablettá

³⁵ Pilisi (2013): i. m. 124–127., 129.

³⁶ Ritter (2013): i. m. 59., 100.

³⁷ Pilisi (2013): i. m. 129.

és 400 kg amfetamin előállítására lett volna elegendő. A felderítés annak a bűnözői hálózatnak a felgöngyölítését célozta, amely felelőssé tehető a nagy mennyiségű kábítószer-prekursor kereskedelméért, amely a romániai hatóságok háta mögött kezdődött 2012-ben. A bűnüldöző hatóságok ügynökségei Ausztriából, Belgiumból, Németországból, Magyarországról, Hollandia és Szlovénia támogatásával, valamint az Európónak az ügyet előremozdító együttműködésével, amelyet a nemzeti ügynökségekkel végzett, levonta a megfelelő következtetéseket 2014-re. A nyomozás során azonosították a csoport kulcsszereplőit, akik szervezték a PMK-glicidát és APAAN szállítását Kínából Románián és más európai országokon keresztül Hollandiába, ahonnan az üzletüket működtették. A nyomozás során a bűnüldöző hatóság jó néhány összehangolt tevékenységet hajtott végre, bevonva a folyamatba az Europol-t és hét európai uniós tagállamot, aminek során kiderült, hogy legalább 10,4 t APAAN-t és 650 kg PMK-glicidátot és piperonált csempésztett ez a csoport az Európai Unió területére 2012–2013 folyamán. Az Europol támogatta a nyomozást a bűnügyi hírszerzés során szerzett információk kicserélésén, nemzetközi akciók összehangolásán és az operatív elemzésen keresztül. A prekursorok kapcsán érdemes még megemlíteni, hogy az Alfa-fenilacetoacetonitril (APAAN) az amfetamin és a metamfetamin gyártásához használják fel, míg a 3-[3'4'-(metiléndioxi)fenil]-2-metil glicidát elnevezésű preprekuzort szintetizálják a piperonálból, amely viszonylag könnyen átalakítható PMK-vá, amely az egyik kulcsprekursor az MDMA (ecstasy) előállításánál.³⁸

Szintén az Archimedes művelet keretében hat gyanúsítottat tartóztatott le 2014. június 20-án az Europol Magyar Nemzeti Iroda nyomozása során az Europol támogatásával. A hat magyar állampolgár ahhoz a nemzetközi szervezett bűnözői csoportosuláshoz tartozott, amely felelős az új pszichoaktív anyagok előállításáért és terjesztéséért, és a nyomozás már 2013 óta folyamatban volt. Jelentős mennyiségű új pszichoaktív anyagot, porokat, füstölőkeverékeket, kristályos anyagokat és ezek előállításához szükséges eszközt foglaltak le. A tablettázóegységet felszámolták és a felszerelést, amely az új pszichoaktív anyag, a pentedron előállításához kellett, lefoglalták, beleértve egy kínai tablettázógépet és egy kínai keverőgépet. Budapest más helyszínein is sok más terméket találtak, ami összefüggésben áll a dizájn drogok előállításával és terjesztésével. A nyomozás során és az akció napján az Europol gondoskodott arról, hogy analitikai és technikai támogatást nyújtson a nyomozók számára. A műveleti adatokat leellenőrizték és elemezték a helyszínen a mobil irodán keresztül, amely közvetlen összeköttetésben állt az Europol adatbázisával.³⁹

A fenti nemzetközi rendőri akció is azt hivatott alátámasztani, hogy az információelemzés, adattárakban való keresés, információcsere, adategyeztetés, amely a raszternyomozás szerves részét képezi, nemzetközi szinten képes felszámolni a szervezett bűnözői csoportok tevékenységét.

³⁸ Europol: *Synthetic Drug Precursor Trafficking Network Broken Up* (é. n.).

³⁹ Site for the production of illegal party drugs dismantled in Budapest. Lásd: www.europol.europa.eu/media-press/newsroom/news/site-for-production-of-illegal-party-drugs-dismantled-in-budapest

IRODALOMJEGYZÉK

- Balláné Füstzer Erzsébet – Borszéki Győző – Lakatos János: *Kriminálmetodológia*. Budapest, Rejtjel Kiadó, 2000.
- Berta Krisztina: A szervezett bűnözés. In Gönczöl Katalin – Kerezi Klára – Korinek László – Lévy Miklós (szerk.): *Kriminológia – szakkriminológia*. Budapest, Complex Kiadó, 2006. 421–443.
- Bócz Endre – Finszter Géza: *Kriminalisztika joghallgatóknak*. Budapest, Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó, 2008.
- Csáki Gyula Balázs: *A jogi informatika alapjai*. Miskolc, Bíbor Kiadó, 2004.
- Daróczy Zita (szerk.): *Új pszichoaktív szerek korai jelzőrendszere. Működési Útmutató*. Luxemburg, Az Európai Közösségek Hivatalos Kiadványainak Hivatala, 2007. Online: http://drogfokuszpont.hu/wp-content/uploads/ews_utmutato.pdf
- Déri Pál: Az állam és a társadalom kötelezettségei a bűnözés elleni harcban. In Bócz Endre (szerk.): *Kriminalisztika II*. Budapest, Duna Palota és Kiadó, 2004. 925–967.
- Déri Pál – Budai Attila: *Korszerű bűnüldözés*. Budapest, ORFK, 1991.
- Europol: *Site for the production of illegal party drugs dismantled in Budapest* (é. n.). Online: www.europol.europa.eu/media-press/newsroom/news/site-for-production-of-illegal-party-drugs-dismantled-in-budapest
- Europol: *Synthetic Drug Precursor Trafficking Network Broken Up* (é. n.). Online: www.europol.europa.eu/content/synthetic-drug-precursor-trafficking-network-broken
- Fenyvesi Csaba: A kriminalisztika alapelvei. *JURA*, 19. (2013), 2. 37–50.
- Finszter Géza – Mészáros Ádám: *Kutatási részjelentés a szervezett bűnözés nyomozásának tapasztalatai című kutatáshoz*. Kézirat. Budapest, OKRI, 2012.
- Illár Sándor (szerk.): *Krimináltaktika*. Budapest, BM Kiadó, 1983.
- Jakó Nóra – Mikes Lili – Szabó Zsolt: *Alkotmányjog. Jogi szakvizsga felkészítő kötet*. 2. átdolgozott kiadás, Budapest, Patrocinium Kiadó, 2016.
- Kertész Imre: Kábítószer-bűnözés 1. rész. Jegyzetek egy vita margóján. *Belügyi Szemle*, 33. (1995), 11. 17–34.
- Király Tibor: *Büntetőeljárás* jog. 4. átdolgozott kiadás. Budapest, Osiris Kiadó, 2008.
- Lakatos János (szerk.): *Krimináltaktika I*. Rejtjel Kiadó, Budapest, 2004.
- Nyitrai Endre: Adatbázisok használata a nemzetközi bűnügyi együttműködésben. In Frigyer László (szerk.): *Nemzetközi jellegű szervezett bűnözés nyomozásának kutatása információáramlási szempontból*. Tanulmánykötet I. Budapest, Nemzeti Közszerzői Társaság, 2018. 33–63.
- Nyitrai Endre: *Az interoperabilitási e-nyomozás a jó állam tükrében*. Budapest, Dialóg Campus Kiadó, 2020.
- Pilisi Fanni: A raszternyomozás kriminalisztikai jelentősége. *Belügyi Szemle*, 61. (2013), 3. 117–130.
- Ritter Ildikó: *A bűnüldözés és a büntető igazságszolgáltatás nagy kihívása: Kínálati oldali kábítószer-bűncselekmények felderítése és bizonyítása Magyarországon. Ügyészek a libikókán*. Kézirat. Budapest, OKRI, 2013. Online: www.okri.hu/images/stories/kutatok/ritterildiko/visszaeles_kabszer_bcs_hatasvizsg_kutjel_2013.pdf
- Schenk, Dieter: *Der Chef, Horst Herold und das BKA*. Hamburg, Spiegel, 1998.
- Tremmel Flórián – Fenyvesi Csaba – Herke Csongor: *Kriminalisztika*. Budapest–Pécs, Dialóg Campus Kiadó, 2009.

Jogforrások

144/2008. (XI.26.) AB határozat

11/1992. (III. 5.) AB határozat

Leitsätze zum Urteil des Ersten Senats vom 20. April 2016. Online: www.bundesverfassungsgericht.de/SharedDocs/Entscheidungen/DE/2016/04/rs20160420_1bvr096609.html

Leitsätze zum Beschluss des Ersten Senats vom 10. November 2020. Online: www.bundesverfassungsgericht.de/SharedDocs/Entscheidungen/DE/2020/11/rs20201110_1bvr321415.html

ABSTRACT

Raster Investigation in the Detection of Drug Offenses

Gellért JÁMBOR

Raster investigation is a special data analysis and perpetrator research method based on computerised criminal record systems. In the face of organised crime using modern infrastructure, such as the illegal drug market, the Hungarian police need to continuously improve forensic logistics, from computer systems to intelligence tools.

Keywords: *repositories, research in registers, narrowing, compliance with necessity-proportionality*